यस्मिन् जयाशा पुत्राणां सममन्यत पार्थिवः । तस्मिन् हते स कौरव्यः कथं प्राणानधारयत् । २०
दुर्म्मरत्वमहं मन्ये नृणां कृच्छ्रेऽपि वर्त्ततां । यत्र कर्णं हतं श्रुत्वा नात्यजज्जीवितं नृपः ।
तथा शान्तनवं वृद्धं ब्रह्मन् बाह्लीकमेव च । द्रोणञ्च सोमदत्तञ्च भूरिश्रवसमेव च ।
तथैव चान्यान् सुहृदः पुत्रान् पौत्रांश्च पातितान् । श्रुत्वा यन्नाजहत्प्राणांस्तन्मन्ये दुष्करं द्विज ।
एतन्मे सर्व्वमाचक्ष्व विस्तरेण महामुने । नहि तृप्यामि सर्व्वेषां शृण्वानश्चरितं महत् ।
इति श्रीमहाभारते कर्णपर्व्वणि जनमेजयवाक्यं नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ हते कर्णे महाराज निशि गावल्गणिस्तदा । दीनो ययौ नागपुरमश्वैर्व्वातसमैर्ज्जवे । २५
स हास्तिनपुरं गत्वा भृशमुद्विग्नचेतनः । जगाम धृतराष्ट्रस्य क्षयं प्रक्षीणबान्धवं ।
स तमुद्दीक्ष्य राजानं कश्मलाभिहतौजसं । ववन्दे प्राञ्जलिर्भूत्वा मूर्द्ध्ना पादौ नृपस्य ह ।
सम्पूज्य च यथान्यायं धृतराष्ट्रं महीपतिं । हाकष्टमिति चोक्त्वा स ततो वचनमाददे ।
सञ्जयोऽहं क्षितिपते कच्चिदास्ते सुखं भवान् । स्वदोषैरापदं प्राप्य कच्चिन्नाद्य विमुह्यसि ।
हितान्युक्तानि विदुरद्रोणगाङ्गेयकेशवैः । अगृहीतान्यनुस्मृत्य कच्चिन्न कुरुषे व्यथां । ३०
रामनारदकण्वाद्यैर्हितमुक्तं सभातले । न गृहीतमनुस्मृत्य कच्चिन्न कुरुषे व्यथां ।
सुहृदस्त्वद्धिते युक्तान् भीष्मद्रोणमुखान् परैः । निहतान् युधि संस्मृत्य कच्चिन्न कुरुषे व्यथां ।
तमेवंवादिनं राजा सूतपुत्त्रं कृताञ्जलिं । सुदीर्घमथ निःश्वस्य दुःखार्त्त इदमब्रवीत् ।
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ आपगेये हते शूरे दिव्यास्त्रवति सञ्जय । द्रोणे च परमेष्वासे भृशं मे व्यथितं मनः ।
यो रथानां सहस्राणि दशितानां दशैव तु । अहन्यहनि तेजस्वी निजघ्ने वसुसम्भवः । ३५
तं हतं यज्ञसेनस्य पुत्त्रेणेह शिखण्डिना । पाण्डवेयाभिगुप्तेन श्रुत्वा मे व्यथितं मनः ।
भार्गवः प्रददौ यस्मै परमास्त्रं महाहवे । साक्षाद्रामेण यो बाल्ये धनुर्व्वेद उपाकृतः ।
यस्य प्रसादात् कौन्तेयराजपुत्त्रा महारथाः । महारथत्वं संप्राप्तास्तथाऽन्ये वसुधाधिपाः ।
तं द्रोणं निहतं श्रुत्वा धृष्टद्युम्नेन संयुगे । सत्यसन्धं महेष्वासं भृशं मे व्यथितं मनः ।
यथोर्ल्लोके पुमानस्त्रे न समोऽस्ति चतुर्व्विधे । तौ द्रोणभीष्मौ श्रुत्वा तु हतौ मे व्यथितं मनः । ४०
त्रैलोक्ये यस्य चास्त्रेषु न पुमान् विद्यते समः । तं द्रोणं निहतं श्रुत्वा किमकुर्व्वत मामकाः ।
संशप्तकानाञ्च बलं पाण्डवेन महात्मना । धनञ्जयेन विक्रम्य गमितं यमसादनं ।
नारायणास्त्रे च हते द्रोणपुत्त्रस्य धीमतः । विप्रद्रुतेष्वनीकेषु किमकुर्व्वत मामकाः ।
विप्रद्रुतानहं मन्ये निमग्नान् शोकसागरे । प्लवमानान् हते द्रोणे सन्ननौकानिवार्णवे ।
दुर्य्योधनस्य कर्णस्य भोजस्य कृतवर्म्मणः । मद्रराजस्य शल्यस्य द्रौणेश्चैव कृपस्य च । ४५
मत्पुत्त्रस्य च शेषस्य तथान्येषाञ्च सञ्जय । विप्रद्रुतेष्वनीकेषु मुखवर्णोऽभवत्कथं ।
एतत्सर्व्वं यथावृत्तं यथा गावल्गने मम । आचक्ष्व पाण्डवेयानां मामकानाञ्च विक्रमं ।
॥ सञ्जय उवाच ॥ तवापराधाद्यद्वृत्तं कौरवेयेषु भारिष । तत् श्रुत्वा मा व्यथां कार्षीर्द्दिष्टे न व्यथते बुधः ।